

reineering
s Heiligen
et kerk
iet slechts
in van de
telkens en
heid uit die
muleeren,
de leugen
weerslaan.
le kerken,
s schittert
restes wel
dus door
rft en op
genoemde
doo hoe
uwen toe-
wezenlijk
eken en
ukking te
vergelijke
op dit ge-
nog niet
van God
duceeren
van het
nbiddeijk
telijken.
tschapnij
mate van
le vrucht
len arbeid
n geleefd
goed ons
hter met
wij weten
n opvoe-
t en zich
net name
s derwijs
ing schier
te weten,
eef docen,
doch
chap zou
ht in de
ijke goe-
griipt er
ben op
deze nu
onderwijs
gezin, en
n Bijbel,
nge wor-
r marte-
belidenis
geslacht
ons nu
n opvoe-
ch, maar
erwijs in
ijk bestel
vensom-
aardische
t diepste
mzetten
stzijn is,
open en
en zoo
n waar-
verlan-
g maar
rom dat
aart, uw
Woord,
lt, u het
en het
el bindt.
en lang
van de
aar be-
wat de
is, om
bruiken,
aardheid.
rou zijn,
ers mag
ctief en
oek beo-
oek God
heid tot
Woord
ijn ligt.
stelt en
it ieder
stelling
houden i-
st mag
van de
is waar-
taan, en
het oog
d schul-
tief" of
worden
o moet
wustzijn
en rijker
le waar-
en hier-
n. Zij
eent te
die al-
get hoe
ord; het
en van
het in
stand
e liefde
— Dit
ing van

het eigen werk des Geestes in de ziel en lasterend wat het niet kent of althans mis- kent, spot het onteindelijk met dit »binnen- werk», met de »bevinding», om dus Christus zelf in zijn leden te bedroeven en, als God het niet verhoedt, te stranden op het dorre intellectualisme van een dood orthodoxisme. Het kan niet genoeg worden gezegd, dat telstverklaring zonder meer nog geen be- diening des Woords is. Een predikatie is nog iets meer dan een college over exegese. Even sterk moet echter gewaarschuwd tegen het eenzijdig subjectivisme, dat meent te kunnen volstaan met een prediking, die alleen zegt hoe het met eigen of ander bevinding in een Christen geworden is en er zich schier nooit over uitlaat, hoe het in den Christen op grond van Gods Woord zijn moet. Met opzet spreken wij van een Christen en van den Christen. De bevinding toch brengt u kennis aan van het bijzondere, het individuele; van hoe het bij u toegegaan is en nog gaat. Maar wat geeft u recht om van uit dit bij- zondere een algemeen oordeel te trekken en dus te besluiten dat het zoo bij allen moet zijn? Zal dit recht worden ontleend aan wat anderen u van hun bevinding heb- ben medegedeeld? Maar dan zijt ge al niet meer op het gebied der bevinding, maar der mededeeling en loopt veleerlei gevaar voor onjuiste mededeeling. Doch toegegeven dat zij uit kleiner of grooter kring een stel juiste afdrucken van anderen indrukken krijgt, ook dan nog hebt ge slechts te doen niet met alle, en dus niet met den Christen, maar slechts met eenige, met vele Christen- en. En nu kunt ge wel uit al die bijzondere gevallen van een kleinere of grootere groep tot een oordeel komen over die groep, doch het blijft altijd onvolledig. Het is een me- thode die in geestelijke dingen geen steek houdt. Maar bovendien, wanneer nu deze mede- deelingen omtrent de geestelijke bevinding hetzij onderling, hetzij met uw eigene in- strid zijn? En ziet hierin nu schuilt één der twee groote gevaren van het eenzijdig subjecti- visme. In zulk een geval neigt men er zoo licht toe die eigen bevinding en die zijner vrienden voor de eenig ware te houden en al wat daar niet conform aan is, als valsch te brandmerken; en zoo voert dan dit een- zijdig subjectivisme een boos separatisme en een liefdeloos keuren en wegen en een hoogmoedig zeggen van: »Naak tot mij niet, want ik ben heiliger dan gij» in zijn nasleep. En bij dit een komt dan al spoedig het an- dere gevaar, dat men al meer los wordt van de Schrift en eindigt met zijn Bijbel opzij te zetten. In zijn bevinding heeft men dan let- terlijk alles. Men heeft immers de waarheid, waartoe nu nog verder gezocht? Eerst wordt men dan los van de Belijde- nis, en al meer individualist en straks gaat ook de Bijbel opzij. Eerst het Oude, straks het Nieuwe Verbond. Paulus en Johannes hadden het immers ook toch maar uit de bevinding, hun bevinding, en waarom staat die hooger dan de mijne? In dit stadium van het proces sluipt dan gewoonlijk nog het antinomianisme binnen en kan letterlijk alles er mee door. Ook dit zijn strikken des Satans. En juist daarom moet er zoo ernstig tegen gewaarschuwd, zoo krachtig tegen geroepen. Eenzijdig objectivisme en eenzijdig sub- jectivisme — 'tis de vloek der eenzijdigheid, hebben beide haar gevaren, en ook hierin is deze spreuk waarachtig: »Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidt de mensch niet.» Met name in de prediking bestede men alle zorg aan verklaring der Schriftuur naar de meening des Geestes, maar evenzeer aan een »recht snijden van het Woord», dat is dat in de toepassing ieder zijn deel krijgt, het deel dat juist voor hem past. Daarom is vooral die toepassing zulk een werk, dat alle krachten van den prediker opsicht. Een goede zielkunde, een naarstig zijn om het aangezicht der schapen te ken- nen, en een zetten van het hart op de kudde zullen hierbij ongetwijfeld goede dien- sten bewijzen, doch wat hierbij op den duur niet kan gemist, is eigen bevinding van de gangen des Geestes. Alleen zulk een prediking trekt het kos- telijke van het snoode uit, maakt scheiding tusschen ware en valsche bevinding. Alleen zulk een prediking kan diep inlei- den en ontdekken. De Schrift toch gaat dieper en is rijker dan alle bevindingsaam. Van uw bekeerling weet gij zeer zeker ook door uw bevinding, doch van wat aan uw bekeerling voorafging, uw wedergeboorte, leert uw bevinding u niets. Natuurlijk, want van die wedergeboorte waart gij onbewust even- als van de geboorte uit uw moeder. Van uw gelooven weet gij zeer zeker ook door uw bevinding, doch dat niet uw gelooven maar wel uw geloof u aan uw Jezus bindt, ook als gij slaapt, ja, al waart gij krank- zinnig, leert bevinding u niet. En eindelijk van uw rechtvaardiging Gods in de vier- schaar uwer consensie weet gij zeer zeker ook door uw bevinding, doch dat die recht- vaardiging in Gods eeuwig bestel wortelt en voor u verwezenlijkt werd op den eer- sten Paaschmorgen leert de bevinding u niet. En is nu dat alles wat niet de bevin- ding maar juist de Schrift u kan leeren niet diep en rijk en troostvol? Iets waar dan nog bij- komt, dat alleen de Heilige Schrift u ook in u zelve de ware van de valsche bevin- ding leert onderscheiden. Hierin ligt dan ook de geestelijke meer- derheid van een Comrie boven Brakel. Brakel was te veel »subjectivist» om dit alles te grijpen. Toch mag men hem niet te hard vallen. Zijn rechtmatige oppositie tegen de sekte der Hebrén heeft hier blij- baar invloed geëffend. Een Comrie echter, door onzen Dr. Honig nog onlangs zoo uitnemend geteekend, was

het gegeven ook dit hoogere en diepere te grijpen en er Gods volk mee te verrijken. Toch was Comrie geen »objectivist». Dat onze predikers, dat ons volk met zijn schriften ook thans nog winste doen. Zoo zal de volmaking der heiligen worden gevorderd. De tegenstelling van subjectief en objectief geen onoverzoenlijke blijken, en wij allen komen tot de eenigheid des ge- loofs en der kennis van den Zoon Gods, tot een volkomen man, tot de mate van de grootte van de volheid van Christus. Een hachelijke vraag. Naar aanleiding van een uittaling in een onzer jongste Meditations, ontvingen we van meer dan ééne zijde de vraag, of het wel denkbaar is, dat God ooit zou toelaten, dat een uitverkorene de hand aan zichzelf slaog. Deze vraag raakt een der diepste myste- rien. Vast staat, dat Gods kind nooit vervallen kan van de genade, en dat niemand hem rukken kan uit de hand des Vaders. Maar hoe verre het Gode believen kan, een ge- loovige in zijn val te doen wegzinken, wie zal hierover absoluut uitsluit geven? Vroeg iemand ons, of hij, ook al sloeg hij de hand aan zijn leven, nog zou kunnen achten de zaligheid deelachtig te zullen zijn, zonder aarzelen zouden we hem ant- woorden: Neen, en nogmaals neen. Voor zooveel ons aangaat, is dan alle kenteekenen van het kindschap weg. Maar als ge nu komt in een land als Zweden, waar dat slaan van de hand aan zich zelf tienmaal zoo sterk voorkomt als bij ons, en ge hoort meer dan een enkel maal, dat er ook iemand zou verviel, die steeds zich als een geroepene des Heeren openbaard had, en zijn in wanhoop troosteloze weduwe vraagt u dan, of er nu geen enkele licht- straal van hope meer voor haar hart over- blijft, dan zien we niet in, dat er in Gods Woord stellig bewijs is, om de laatste mo- gelijkheid af te snijden, dat ook hem nog een weg der ontferming ontsloten was, die ons onbekend bleef. Nooit echter mag hieraan ook maar in het allerminst een schijn of schaduw van verontschuldigend ontleend worden. Over ook maar eenigszins vergoelijkend over deze vreeselijke zonde spreekt, voedt het kwaad en staat medeverantwoordelijk aan ander misdad, in zooverre hij ander zedelijk besef verzwakt heeft. Geen ziekelijke weekelijkheid mag hier toegelaten. Klaar en helder moet de klem van Gods gebod toegepast. Iets waarover we daarom alleen hier niet uitweiden, overmits we bij onze toelichting over het zesde gebod ons ook op dit punt zoo beslist als het kan hebben uitgelaten. Recensie. Van het Tijdschrift voor Gereformeerde Theologie zag het 26 nummer het licht. Het biedt ons van Dr. Schot een artikel over de Natuurlijke Godskenntnis, en een eerste aankondiging van Dr. Kuypers Encyclopedie. Van Ds. Klaarhamer een te- stuk over de Jongelingsverenigingen. Van Ds. Fortuin een stuk over de Remonstrant- sche twisten, en ten slotte Van Ds. Biesterveld. Deze rijke oogst verheugt ons. Voor ditmaal alleen dit citaat uit het stuk van Ds. Klaarhamer: Aan iemand die vraagt: of 'dan nu juist noodig was in de jongel-ver. de scheiding te maken die nu bestaat, kan de vraag gesteld: hebt gij beproefd dit te voorkomen? Zeer zeker niet. Iemand die 'ernstig beproefd heeft, heeft de ervaring opgedaan, dat 't onmogelijk is. In het Herv. kerkgenootschap kon men, zeer zeker, zoo gereformeerd preken als men wilde; kon men ook gereformeerd handelen? Ieder weet dat dit niet kon. Eene gereformeerde belijdenis, maar buiten het leven om! Is dat geen onding? Het is erger. Het doet groot kwaad. Het brengt den belijder in een leugenachtige verhouding tot zijn belijdenis, tot zich zelve, tot zijn naasten en tot zijn God. Dit is kerkelijk zoo; het is in het particuliere leven zoo, en het is ook zoo, waar het de jongel-ver. geldt. Men moest er zich niet om bedroeven, dat vaneen ging wat niet saam hoort. Eerst als gerefor- meerden en niet-gereformeerden vrij, zelsindig staan en gaan, kan er krachtontwikkeling be- staan. Dan eerst kan het bijliken waar de levens- kracht is. Het is er immers om te doen, de kracht die in 't beginsel steekt, te ontwikkelen. Het is »rechtvaardig» die hen drijft, geen oot- moedige belijdenis der waarheid, was het hoog- moedig streven der betweters, de geest die de ger. jongel-ver. bezielde, het zoo beklaagens- waardig zijn. Er is een betere geest te bespeuren. De reformatie der kerk, daarin is de grond van de reformatie der jongel-ver. En is het niet een natuurlijke gevolg? Men had er niet vreemd van behoeven op te zien. Men had er omkeer op 't gebied der jongel-ver. kunnen ver- wachten. Naipen, heeft men gezegd, anders is het niet. Dit is een boos gereede, dat niet over de lippen moest komen van een man van ernst. De kerk staat niet buiten het leven. Zij is levend. Wat leeft moet doordringen een iegelijk met wie, en alles waarmee het in contact komt. Jong- elingen of mannen, wat zij in de kerk zijn, willen, behooren, moeten zij op elk levens- rein zijn. Zij worden hiertoe gedrongen door de gehoorzaamheid aan Gods Woord, waarin hun belijdenis wortelt. Zoo is het, helaas, alleen door door te- tasten vindt men voor zijn beginsel, en juist zoo alleen kan men voor achtergebleven broederen ten zegen zijn.

PASTORIE te Boornbergum en Korteheem. Voor de pastorie opnieuw bij ondergeteekende met hartelijken dank ontvangen: Van den heer G. Visser te Helmond, kerkcollecte f 2.02; van Ds. Wisse te Garjip, kerkcollecte f 0.16 1/2. Ingekomen bij Ds. OEGMA, collecte van de Geref. gemeente te Bierum (Prov. Gron.) f 16. Dat er nog eenige kerken dit schoone voor- beeld mogen volgen, des te spoediger zou de kerkeraad alhier zijne aanvaag kunnen sluiten. H. G. V. D. LAAN, Scriba. Voor Kootwijk's Scholen. Ingekomen bij Ds. H. W. VAN LOON: Van een overledene f 10; van Mej. M. te Delft f 1; uit het busje van Mej. Harlaar f 2.60; door b.b. diakenen te Amsterdam f 2.50. Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Uit de col- lecte van kerk B. te Barneveld f 1; van den heer W. Slesse te Bloemendaal, uit het busje van enkele vrienden f 7; gecollecteerd te Schiedam, kerk B. f 2, met bilschrift: »De arbeider is zijn loon waardig.» Uit de Pers. Daar het voor onze kerken van aanbelang is van naderbij met den geest en den zin van Ds. Biesterveld, onzen aanstaanden Doent, bekend te worden, wijzen we voor ditmaal reeds op wat hij in het Tijdschrift voor Gereformeerde Theologie schreef over de ineensmelting. In den jongsten tijd deden de verblijvende be- richten de rondte, dat in Kerken als Amsterdam, Utrecht e.a. de zaak van de ineensmelting goeden voortgang had. Toch zijn er nog zoo tal van plaatsen, waar zelfs de eerste pogingen tot ineensmelting te komen niet worden beproefd. Men droomt dan op hetgeen door de Synode van 1892 in hare Bepalingen betreffende de ineensmel- ting der plaatselijke kerken wordt opgemerkt: »Hierbij dient groote omzichtigheid gebedigd, om geen onoverkomelijke moeilijkheden voor de toekom- ste te scheppen, en blijft alle dwang van zelf uitgesloten.» Zeer zeker was dit een wijze bepaling. En wij zouden niet gaarne zien, dat op eenige plaats de ineensmelting tot stand kwam, en een nieuwe scheuring daarvan het gevolg werd. Maar men wordt zoo licht eenzijdig. Het is zoo gemakkelijk te zeggen: de tijd is er nog niet voor gekomen, of de gemeente is er nog niet rijp voor, om zich dan met deze uitspraak der synode te dekken. De synode nam immers ook nog iets anders in hare bepalingen op: »Eerst dan zal de vereniging tot volle belang hebben erlangd, zoo ook de ineensmelting der plaatselijke kerken tot stand is gekomen.» Dat mag niet uit het oog verloren. Juist waar naar de Gereformeerde opvatting de betekenis der plaatselijke kerken zoo groot is, en hare kerkera- den de eenig bijkomende regerings vormen, terwijl elke meerdere vergadering zich bij het uitspreeken onthoudt, moet de betekenis van de vereniging der kerkengroepen, in de plaatselijke ineensmelting uitkomen. Zoo lang in een plaats meer dan één kerkeraad wordt gevonden, leven wij, die de Dorische kerkenorde hebben aangenomen, met de kerkorde in flagranten strijd. Zeer duidelijk is het toch in art. 38 uitgesproken: »In alle kerken zal een kerkeraad zijn, bestaande uit Dienaren des Woords en ouderlingen enz.» Slechts dan waren twee kerkeraaden mogelijk, als verschil van taal een afzonderlijke formatie ge- bood. Nu gaat het toch eigenlijk niet aan, een toestand blijvend te bewerkstelligen, die met de kerkorde in strijd is. Daarbij komt, dat men uit het oog ver- liest, dat alleen het juiste volgen van de lijn waar- achtigten segen aanbrengen kan. Wij mogen niet altijd vragen (gelijk in deze zaak zoo dikwijls geschiedt): gaat mijn kerk of groep er wel bij vooruit? Helaas, dat op de ene plaats A, en op de andere plaats B, niet wil, omdat bij den een meer schuld is dan bij den ander, of om- dat deze of die predikant beter of minder voldoet, of omdat de broeders enkele eigenaardigheden heb- ben die minder aantrekken enz. Mogten licht re- deningen in gereformeerde kringen opgeld doen! Als wij toch gelooven, dat God in Zijne vrijmacht het lichaam van Christus verloor, en ook wil, dat de eenheid van dat lichaam zich openbaar, mogen wij dan die kense van God beïlden, dat Hij geen broeders naast ons deed wonen, die wij meer lief en aantrekkelijk vinden? Of zal zelfs dat niet met wijsheid zoo zijn? Bepaalt Hij niet van Zijne di- naren de plaats, en deelt Hij de gaven niet naar Zijne vrijmacht uit? En zelfs al is het dat A of B zich verloochenen moet, en soms op een toestand ingaat, die enkele opofferingen vraagt, is het dan niet dat wij onze gaven ten nutte en ten voordeele van de andere lidmaten van Christus' lichaam gewillig en met vreugde moeten aanleggen? Nooit wone in de Ge- reformeerde Kerken de Kainsgeest: ben ik mijn broeders hoeder? Wat er van wordt als het niet tot ineensmelting komt, kan ons leren hetgeen Ds. Daker onlangs mededeelde over den toestand in Amerika, waar men op onderscheidene plaatsen twee, drie en meer kerkeraaden heeft. Een onheilge concurrentiegeest bedert zoo spoed- igh de geestelijke toestand. O, zoo licht wordt die geest vaardig over ons, als er gezegd wordt bij B: eer waren er weer veel van A, of bij A: swat waren er weer veel van B in de kerk. Zulke droeve toestanden zijn onvermijdelijk, als het niet tot ineensmelting komt. Wat dan? Zoo maar meenemelten? En als er dan scheu- ring komt? Sprak de Synode niet van moeilij- heden, die konden rijzen? Zeer. Maar is men niet soms te bevreesd? En bovendien, als de kerkeraaden dan maar be- ginnen. In het huizeboek kan er nu veel wor- den gedaan om de geesten te bewerken en zooveel vormende bezwaren weg te nemen. Geen geligen- heid late men voorbij gaan, zonder het te doen uitkomen: in den grond zijn wij één. En vooral in den gebode een worstelen met God, dat het Hem behage alle hoogten te slechten, en allen heuvel effen te maken. De wil des Heeren, de nood der tijden, de oefen- ing der liefde, en schenken het van ons. Zij ieder de minste, en de broederharten zullen elkander vinden. Voor dit goede woord danken wij hem. Alleen in den geest der overtuiging, der beza- digheid en der inschikkelijkheid vorderen wij. En God zij lof, we zijn reeds zooveel gevorderd. Brengte de Heere ons door zijn genade saam, verder, steeds elkander meer nabij. Officiële Berichten. LANOENAK, 12 Maart 1894. De Kerkeraad der Gereformeerde kerk van Langerak, brengt hiermede ter kennis der kerken, dat de door hem beroepene candidaat, M. H. A. van der Valk, terstond na ontvangst van het beroep, den 23 Februari j.l., aan hem verklaard heeft, geen beslissing in dezen te willen nemen, alvorens de Prov. Synode van Zuid-Holland over hem geoor- deeld had. Hopende en biddende, dat de Heere al de bezwaren uit den weg ruime, en ons op

zijn tijd den zoover door ons begeerden broeder geve, om onze gemeente als Herder en Leeraar te dienen: De Kerkeraad voornemd, P. BOUTER, Scriba. Buifenland. Duitsland. De Ritschliansche school over het leerstuk van Jezus' plaatsver- vangend lijden. De Ritschliansche school die in de Christ- liche welt haar orgaan heeft, openbaart steeds meer hare afwijking van de belijdenis der kerk. Dit kwam in no. 11 van dit blad uit, waarin gehandeld werd over het plaatsvervangend lijden des Heeren Jezus Christus. Dit leerstuk werd daarin geheel verwaterd of liever geloofchend, door de schoonschijnende verklaring, dat eigenlijk in elke overgave uit liefdes een plaatsvervangend opge- sloten ligt. »Ik bemijn een mensch, zoo heet het daarin en daarmede in al zijn belang, zijn welzijn ook mijn belang, en ook wordt zijn leed, zijne zorg, het gevaar waarin hij verkeert, het mijne. Wellicht zie ik stormen, die hem dreigen, duidelijker dan hij, en ik sidder voor den zorgeloze. Hoe ernstiger en vromer ik ben, des te meer vallen mij de verzoeken, waarin hij geraakt, zijne zwakheden en zijne schulden op het hart. Ik strijd voor hem, om te behoeven en te redden, terwijl hij zich wel- licht niet bewust is, dat hij voor een afgrond staat. Wat is dan moederliefde, vaderliefde anders dan plaatsvervangend zorgen, strijden, lijden voor de kinderen! En dan zou de eeuwige liefde minder liefhebben.» Dus is Jezus' lijden alleen daarom plaatsver- vangend geweest, omdat hij het menscheijk lijden op zijn hart droeg! Gelijkt en allen tijde het geval was, zoo tracht ook hier de ontken- ning door het strooien van bloemen op het geloofden graf van de bijbelsche leer de men- schen te misleiden. Nog sterker spreekt de Christliche welt het breken met de leer der Heilige Schrift uit, wanneer een schrijver beweert, dat de uitdrukking, dat Christus zonde voor ons gemaakt is, slechts beteekent, dat God hem »ons geheele zondenlot deelachtig heeft gemaakt», gelijk wij letterlijk ver- talen, waarmede men wil zeggen, dat Christus het lot van een zondaar gehad heeft. Om het woord: »opdat wij rechtvaardigheid Gods in Hem zouden worden» te verklaren, wordt de volgende vergelijking aangehaald: »Ouders, zoo heet het, hebben twee kinderen, een zoet en een stout. Het stoute kind mag om een vergrijp niet deelnemen aan een vermaak, dat op een vrijen namiddag voor beide kinderen bereid is. Daarop zegt het brave kind: nu wil ik ook niet uitgaan, blijft bij zijn ondeugenden broeder en deelt vrij- willig in zijn lot. De ouders zien dit gaarne. Liefde omgeeft en draagt het schuldige, in ge- vaar zijnde kind, vrijwillig in medellidende liefde! Dit maakt indruk, dat verbeter meer dan de straf, die overigens zoo wel verdient was. Eene kindergeschiedenis, die ons een vingerwijzing geeft, hoe Christus' lijden voor ons, uit ons on- rechtvaardigen, rechtvaardigen maakt.» Men ziet het, dat van Jezus' toegerekende gerech- tigheid bij de Ritschlianen geen sprake is; slechts is het een ingestorte gerechtigheid, die den zon- daar voor God rechtvaardig maakt. Nu is die leer puur Roomsche en modern. Men kan hieruit zien, wat het beweren der Ritschlianen beteekent, als zij zeggen, dat het geloof des har- ten onafhankelijk is van het al dan niet aan- nemen van de feiten die in den Bijbel vermeld zijn. Treurig is het, dat de Ritschliansche school onder de Duitse predikanten steeds meer aan- hangers vindt. Frankrijk. Een beweging over het Pro- testantisme. In Protestantische kringen van Frankrijk heeft men eenige verwachting van een beweging die zich te St. Aubin-de-Blaye openbaart. Voor de herroeping van het Edict van Nantes woonden meer dan 150,000 Gereformeerden in het Gironde-departement. In deze eeuw is er weder een Prot. Kerk verzameld te Bordeaux. Nu is er een strijd ontstaan tusschen den Aartsbisschop van Bordeaux en den burgemeester van St. Aubin. Vier jaren lang is de pastoorplaats van St. Aubin onbezet gebleven en daarvan heeft men van Protestantische zijde gebruik gemaakt om te trachten er aanhangers te winnen. Van Bordeaux uit werd er te St. Aubin gewerkt, met het gevolg, dat daar een gemeente vergaderd, een predikant beroepen en een kerk met 500 zitplaatsen ge- bouwd werd. Ook in zeven naburige gemeenten is er gewerkt. Nu — de Protestanten in Frankrijk mogen wel alle krachten inspan- nen om te trachten, dat hunne kerken niet meer gelijk tot duister, zoover in gealsterkte dalen. Dit schijnt voornamelijk te wijten te zijn aan het sluiten van gemengde huwelijken en aan de om- standigheid dat aan verstoorden protestanten geen herderlijke zorg wordt besteed, waardoor jaar- lijks vele leden voor de Gereformeerde kerken verloren gaan. Ook houden wij het er voor, dat de prijsgeving van de Gereformeerde leer, niet alleen door z.g. liberale predikanten en ge- meenten, maar vooral door de meeste Evange- lischen, die nog gaarne voor rechtzinnig willen gehouden worden, gelijk de Ethischen ten onzen, oorzaak is van den achtergang der Gerefor- meerde kerken in Frankrijk. Wij houden het er voor, dat men juist door verslapping en ver- watering van de Gereformeerde leer, geen weer- standvermogen tegen den Roomschen kolossus heeft. Overigens hebben wij weinig sympathie met z.g. bewegingen tot het Protestantisme, die haar wortel hebben in het verschil van den een of den ander, met een Roomschen bisschop. Men roept dan, ja de diensten van Protestantische predikers, doch om den bisschop een hak te zetten. Meer zouden we ons kunnen verblijden, indien er in Roomsche kringen iets was van het roepen uit diepte van ellende. Dan werkt de Geest des Heeren als een vuur, dat steeds verder rondom zich prikt. Doch daaraan is ook in Protestantische kringen, en dit niet alleen in Frankrijk, behoefte. Noord-Amerika. De acta van het Gods- dienstecongres verschenen. Het eerste deel der verhandelingen van het Godsdienstecongres, dat bij gelegenheid der we- relddienstontstelling te Chicago bijeenkwam, is in het licht gekomen; binnen vier weken wa- ren de 20,000 exemplaren uitverkocht. Het boek is opgehuisterd door 185 portretten van de meest bekende deelnemers van het congres en bevat 737 bladzijden. Weltra zal het tweede deel in het licht verschijnen. De samenstellers bevroeden niet, dat zij bezig zijn een monument op te richten voor de dwaasheid dezer eeuw. Niet onwaardig vergeleek de predikant Dalton het Congres met een beestenapel, een tentoonstelling van vertegen-

woordigers der meest onderscheidene godsdien- sten voor een nieuwsgierig publiek, met de uit- noodiging om gemeenschappelijk het lied aan te heffen: »Wij gelooven allen aan één God, Christen, Jood en Turk en Hottentot.» Zoo denken sommige Amerikanen er niet over. Bisschop Newman van de Methodistische Episcopale kerk deed in allen ernst het voor- stel om in 1900 twee Godsdienstecongressen te houden. Het eerste, uit gekozen en geautoriseerde vertegenwoordigers van alle christelijke gemeenschappen bestaande, moet op grond van het gemeenschappelijk geloof toonen en betui- gen, dat de kerk Gods omvattender is dan een afzonderlijke kerk, welke dan ook, en dat de gemeenschappelijke taak van allen die in Christus gelooven, hierin bestaat: de menscheit tot »geloof, hoop en liefde» te bekeeren. In dit Christelijk wereldcongres zal een congres van evenzeer geautoriseerde vertegenwoordigers van alle bekende godsdiensten op aarde, volgen. Dit congres zal te onderzoeken en duidelijk te maken hebben, wat de Christelijke religie met de heidense gemeen heeft en waardoor zij zich van haar onderscheidt. Ook zal het congres de vraag onder de oogen moeten zien of en hoe dit onderscheid te overwinnen is, en of in het Christelijk Pantheon voor Brahmanen, Boed- histen, Parsisten, volgers van Confucius en van Mohammed een plaats is! Zoo oordeelt een bisschop eener Methodistische kerk. Gemengd Nieuws. Kenigen tijd geleden haarde het bericht, dat prins Albert van Saksen verklaard had priester te willen worden van de Roomsche kerk in Duitsland, groot opzien. In de Frankfurter Zeitung wordt het volgende medegedeeld omtrent den stap van den jeugdigen vorst. Voor twee jaren kreeg de prins een boek in handen, dat na lezing zulk een diepen indruk op hem maakte, dat hij den schrijver, een pater van de orde der Benedictijnen, wenschte te ontmoeten. Ders wensch werd vervuld, en het gevolg was, dat de prins den koning verzocht hem toe te staan om priester te worden. Koning Albert, door het verzoek van zijn neef op het pijnlijk getroffen, gaf de prins 12 maanden tijd om zich te bedenken, in de hoop dat deze er dan niet meer over spreken zou. Maar de prins bleef bij zijn voornemen, en einde- lijk gaf de koning de gevraagde toestemming, onder het beding evenwel, dat de prins zich nooit bij een orde zou voegen. De prins hooft zich thans te Eichstätt op; men hoopte nog, dat de invloed van den daar vertoeven- den bisschop van Leonrad hem van zijn voornemen zou afbrengen, doch dit is niet geschied. Prins Albert van Saksen heeft per brief den pater te kennen gegeven, dat hij de priestergeleide wenschte af te leggen, waarop deze in een schrijven den prins zijn vreemde betuigde over zijne kous. De konink- lijke familie heeft wel alles in het werk gesteld om den prins van zijn voorgenomen stap terug te hou- den, maar de prins schijnt er niet van terug te komen. Er zijn niet vele voorbeelden in de geschiedenis, dat iemand met prinselijk bloed begeert een kerk te dienen. Als een getuigenis tegen den materialis- tischen geest dezer dagen en tegen den geest van Godverzakking aan vele hoven, achten wij de daad van den Saksischen prins zeer hoog. Mochten in deze landen vele machtigen en edelen naar het vleesch zoo klein worden voor den Heere, dat zij het een eere gaan achten om de kerken in reformatie, hetzij als dienaren des Woords alhier of op het zendingveld, te mogen dienen. De gemeenteraad van St. Denis, uit socialistten bestaande, heeft het dragen van crucifixe enz. bij begrafenissen verboden. Dit verbod gaf den afgevaardigde Demys Cochlin, in de zitting van het Parlement op 3 Maart aanleiding, om te vragen of de regering zulk een daad van tyrannie moest toelaten. De minister van eeredienst, Spuller, gaf hierop ten antwoord, dat hij het besluit van den gemeenteraad zeer afkeurde en het beschouwde als een bedenkelijke krenking in het kerkelijk gezinde deel der bevolking. De regering zou zich altijd door den geest van verdraagsaamheid in de dingen die den godsdienst betreffen, laten leiden. Maar men kon den gemeenteraad van St. Denis niet dwingen. WINCKEL. Voor Kinderen. Door helpen geholpen. XIII. VERBOD EN LIEDE. Toen juffrouw Warder aan den avond van dien dag ter ruste zou gaan, herinnerde zij eensklaps het pakje, dat zij ontvangen en in haar zak gestoken had. Zij opende het. Er lagen banknoten in, de weduwe telde en vond er twintig, elk van vijf dollars, samen een twee- honderd vijftig gulden. Hoe verheugd de weduwe was, kunt ge u mischienen niet voorstellen, vrienden, want geen van u heeft nog ooit voor anderen veel te zorgen gehad en was denklijk ook niet in een vreemd land waar niemand was om u te helpen. Juffrouw Warder echter vond dit geschenk veel te groot, en nam zich voor om dat aan den zeeman en zijn vrouw te zeggen, zoodra zij weder kwamen. Hen opzoeken ging niet, wijl zij niet recht wist waar de lieden woonden. Den volgende morgen, toen de meisjes naar school waren en Karelje rustig sliep, gaf moeder behoortijk een plaats aan al hetgeen zij gisteren hadden ontvangen. En nogmaals ver- baasde zij zich over zooveel en zoo velerlei. De zieke had er reeds wat van gebruikt, dat uitne- mend voor hem was, en ook voor de gezonden was 't geen de mând had opgeleverd lang niet te versnaden. Dat was trouwens reeds den vori- gen avond gebleken. En wederom dacht de weduwe bij zich zelf: Wat is de Heere toch trouw en goed, dat Hij ons zoo het nieuwjaar doet ingaan, en ons in dezen barren tijd zoo trouw verzorgt en zulke goede vrienden toezendt. Ik behoef er werkelijk geen spijt van te heb- ben, dat ik mijn vier dollars weggaf. Wel is het mij juist ten goede geweest. Een paar dagen daarna, toen Karel, die nu zooveel versterkends kon krijgen als hij maar behoefde, al moei begon te luterren, ging de moeder op een ochtend de deur uit naar den godsdienst, aan wien zij kort geleden de speld en de ringetjes had verkocht. Zij was aan die dingen gehecht en, zoo dacht zij, nu de Heere mij zoo vriendelijk een zoo rijke ver- rassing heeft beschikt, mag ik er althans wel gebruik van maken om terug te koopen wat ik slechts uit nood weggeef. Wat ik er voor kreeg is het in alle geval meer dan waard. In den winkel gekomen, vond zij daar de juffrouw. Toen zij deze vroeg den juwelier en goudsmid te spreken, ging de vrouw weg om haar man te zoeken. Waar die op het oog en- blik zat weet ik niet, doch het duurde heel lang eer zij echtgenoot terugkwam, en toen met de boodschap dat haar man zeker niet thuis was. Zij had hem overal gezocht, maar nergens gevonden. Den volgende dag ging de weduwe, die ge-